

Νεοελληνική Γλώσσα

Επιλεγμένα θέματα για τους υποψήφιους μαθητές της Γ' τάξης Ενιαίου Λυκείου.

A. KEIMENO: Σήμερα η «πολυμαθία» κατατυραννεί τις ανθρώπινες κοινωνίες, εκποτίζοντας την πραγματική σκέψη και καταστρέφοντας την υπόθεση του πνεύματος. Όχι πως έχω την πρόθεση μεγάλης ή μικρής εχθρότητας απέναντι στη μάθηση, κάθε άλλο. Τέτοια πρόθεση, κρατώντας τις αναλογίες, δεν είχε μήτε ο Δημόκριτος, που λέει επίσης: «πολλοί πολυμαθές νουν ουκ έχουσιν» ή την αντίστροφη αλήθεια: «πολλοί λόγον μη μαθόντες ζώσι κατά λόγον». Αλλά αυτοί οι «πολλοί» του μεγάλου Αβδηρίτη, στην «προηγμένη» μας εποχή την πολυποίκιλη-και το ζούμε σε όλη του τη βαρβαρότητα το φαινόμενο-γίναν απελπιστικά περισσότεροι. Χαώδης κι αστήρικτη, τρομερά πλασματική «καλλιέργεια», μαστίζει τους σύγχρονους ανθρώπους και δεν έχει βέβαια, λύτρωση μια τέτοια κατεύθυνση.

Στις μέρες μας, τις τόσο εξελιγμένες, οι γνώσεις έχουν απεριόριστα πληθύνει, λιγότεψαν οι αναλφάβητοι, προγράμματα παιδείας μιάς έχουν ολούθε στην υφήλιο ξεκοφάνει, μορφώνεται μαζικότερα ο κόσμος. Σε κάθε τομέα της πνευματικής δραστηριότητας τα βιβλία καταγίδα! Πάμπολλα στις προθήκες τα σωστά και ωφέλιμα βιβλία, καθώς επίσης αναριθμητα τα βλαβερά βιβλία και τα άχρηστα, χαρακτηριστικό, μ' ανάποδη όμως αναλογία, και των καρπών της γης ακόμη...

Μέσα σ' αυτόν τον ωκεανό που ξεχύνονται για μάθηση οι σύγχρονοι όχλοι, θα πίστευε κανείς πως το πνεύμα συνοδεύει τη ζωή του παρόντος, όσο περίπου και τ' αυτοκίνητα. Η αλήθεια, όμως, είναι ολωσδιόλου διαφορετική. Στην κουλτούρα της βιαστικής και ξέφρενα γρήγορης εποχής μας βασιλεύει το κατάξερο πνεύμα της «πληροφορίας», το χυδαίο πνεύμα της υλοφροσύνης. Αίτημα σήμερα του πνεύματος οι πληροφορίες, όλο και περισσότερες πληροφορίες κι η καλύτερη δυνατή τους οργάνωση με μοναδικό στόχο την υλική, θα 'λεγα επομένως την υλιστική, ωφέλεια.

Οι τεχνικές επιτυχίες και κατακτήσεις έχουν απορροφήσει τη σύγχρονη συνείδηση, που μεταβάλλεται ραγδαία σε πνευματική έρημο και ευτέλεια εσωτερικότητας. Ο άνθρωπος, ως ιστορία, έβαλε τα πάντα σήμερα στην υπηρεσία της υλικής ευημερίας, το πεπτικό σύστημα, το νευρικό σύστημα, σύνολος οι λειτουργίες και του σώματος και του πνεύματος ταλανίζονται σ' έναν αδηφάγο κόσμο, που δουλώθηκε στην απόλαυση της ύλης.

N.Δ. Καρούζος, κείμενο από το διαδίκτυο

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B.1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 60-80 λέξεις.

B.2. «Στην κουλτούρα της βιαστικής και ξέφρενα γρήγορης εποχής μας βασιλεύει το κατάξερο πνεύμα της «πληροφορίας».

Ποιο είναι το νόημα του παραπάνω χωρίου;

B.3. Να εξηγήσετε τη λειτουργία των λέξεων και των φράσεων της πρώτης παραγράφου που βρίσκονται σε εισαγωγικά.

Γ. Σε άρθρο σας που θα δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα να εκφράσετε τις σκέψεις σας για το πώς το σύγχρονο σχολείο μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να επεξεργαστούν και να αφομοιώσουν εποικοδομητικά τον τεράστιο όγκο γνώσεων και πληροφοριών της εποχής μας.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

B.1. Το κείμενο αναφέρεται στην επιφανειακή προσέγγιση της γνώσης σήμερα. Ο Καρούζος, επικαλούμενος το Δημόκριτο και συμφωνώντας μαζί του, θεωρεί ότι η σύγχρονη γνώση δεν συνοδεύεται απαραίτητως από πνευματική καλλιέργεια. Παρόλη, μάλιστα, τη διάδοση της εκπαίδευσης και την κυκλοφορία μεγάλου αριθμού βιβλίων, η πνευματική ανάπτυξη υστερεί. Αν και θα έπρεπε τόσες γνώσεις να εξασφαλίζουν αντίστοιχα την αύξηση της πνευματικότητας, αυτό δεν πραγματοποιείται, γιατί οι γνώσεις έχουν αποκτήσει ωφελιμιστικό χαρακτήρα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι τεχνικές κατακτήσεις μονοώλησαν το ενδιαφέρον του ανθρώπου και τον οδήγησαν στον υλισμό.

B.2. Χαρακτηριστικό της σύγχρονης εποχής αποτελούν οι γρήγορες εξελίξεις. Αντίστοιχα, και ο ρυθμός μετάδοσης και εξάπλωσης των πληροφοριών είναι ραγδαίος. Ποικιλία μέσων διαδίδει καθημερινά πλήθος πληροφοριών που αρκετά συχνά δεν διακρίνονται από βάθος, ποιότητα, ουσία, γιατί δεν συνοδεύονται από την απαιτούμενη επεξεργασία και ανάλυση. Έτσι, διαπιστώνεται η ύπαρξη μεγάλου όγκου πληροφοριών για κάθε τομέα της γνώσης, που όμως στερούνται ποιότητας.

B.3. «**πολυμαθία**»: μεταφέρεται σε εισαγωγικά αρχαία λέξη, «**πολλοί πολυμαθές νουν ουκ έχουσιν**», «**πολλοί λόγον μη μαθόντες ζώσι κατά λόγον**»: στοιχείο επίκλησης στην αυθεντία, «**πολλοί**»: λογοπαίγνιο με το οποίο ο συγγραφέας συνδέει την αρχαία ρήση με το σήμερα, «**προηγμένη**», «**καλλιέργεια**»: εκφράζεται η αμφισβήτηση, ίσως και η ειρωνική διάθεση του συγγραφέα.

Γ. «Ο ρόλος του σχολείου στην κοινωνία της πληροφορίας»

Παρατηρείται έκρηξη του αριθμού και του ρυθμού μετάδοσης πληροφοριών. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν φτάσει στο απώγειό τους. Ειδικότερα, ο χώρος του διαδικτύου, χώρος πρόκλησης για τους περισσότερους, γίνεται μέσο κοινοποίησης και ανταλλαγής ασύλληπτου όγκου πληροφοριών. Αλλά και ο

μεγάλος αριθμός βιβλίων, που απρόσκοπτα κυκλοφορούν, έρχεται να προσθέσει πληροφορίες για κάθε θέμα που απασχολεί τον άνθρωπο.

Το βάρος του προβληματισμού μας επιβάλλεται να πέσει στους νέους. Αφενός γιατί η νεότητα είναι η περίοδος εκείνη που το άτομο διαμορφώνει την κρίση του, αφετέρου γιατί οι νέοι είναι φιλομαθείς και περιέργοι, συνεπώς και πιο ευάλωτοι στην άκριτη αποδοχή ή και στην κακή εφαρμογή των πληροφοριών που δέχονται. Παράλληλα, η ανησυχία για το πώς αποδέχονται οι νέοι τις νέες πληροφορίες μεγαλώνει καθώς το εκπαιδευτικό σύστημα, με την ισχύουσα μορφή του, αντί να βοηθά τους νέους να αποκτήσουν κριτική ικανότητα, πολλές φορές τους οδηγεί προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Χρειάζεται, λοιπόν, το σχολείο κοντά στον παραδοσιακό του ρόλο, να αποκτήσει και μια ακόμα αποστολή: να βοηθήσει τους νέους να αναπτύξουν τέτοιους μηχανισμούς, ώστε να αξιολογούν και να κρίνουν κάθε πληροφορία που δέχονται.

Προς την κατεύθυνση αυτή γίνονται οι ακόλουθες προτάσεις:

- Το σχολείο πρέπει να απαλλαγεί από τον τεχνκρατικό χαρακτήρα του.
- Ενδεχομένως θα ήταν καλό να περιοριστεί ο αριθμός των διδασκόμενων μαθημάτων, ούτως ώστε οι μαθητές να κατανοούν και να αφομοιώνουν σε βάθος τις νέες γνώσεις.
- Πρέπει επίσης να καλλιεργείται η κριτική και όχι η απομνημονευτική ικανότητα των νέων. Έτσι, οι νέοι θα μάθουν στη ζωή τους να ασκούν κριτικό έλεγχο στις πληροφορίες που δέχονται.
- Προς την κατεύθυνση αυτή θα βοηθούσε η αναβάθμιση των μαθημάτων ανθρωπιστικού χαρακτήρα που αναπτύσσουν σφαιρική την προσωπικότητα του ατόμου. Με τον τρόπο αυτό θα αποκτήσουν οι νέοι ευρύτερη πνευματική καλλιέργεια, απαραίτητη για την πνευματική τους συγκρότηση.
- Επίσης, οι μαθητές θα πρέπει να βοηθηθούν ώστε να ανακαλύπτουν μόνοι τους τη γνώση, πάντα με την εποπτική στάση των εκπαιδευτικών.

- Τέλος, πρέπει από όλους τους αρμόδιους φορείς να γίνει κατανοητό ότι το σχολείο δεν είναι απλώς ο προθάλαμος της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης, αλλά ο θεατός εκείνος που βοηθά τους μαθητές να εισαχθούν στην κοινωνική ζωή και να αντιμετωπίζουν επιτυχώς τις προκλήσεις της.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ. - ΜΑΜΕΚΑΣ Η. - ΠΟΥΥΟΥ Λ.